

Запропоновано інструмент відбору проектів у портфель вищого навчального закладу, що базується на концепції стратегічної єдності. Досліджено чуттєвість інтегрального показника до змін бальних значень входних показників

Ключові слова: концепція стратегічної єдності, портфель проектів вищого навчального закладу, інваріантні показники, засіб відбору

Предложен инструмент отбора проектов в портфель высшего учебного заведения, который основывается на концепции стратегического единства. Исследована чувствительность интегрального показателя к изменениям балльных значений входных показателей

Ключевые слова: концепция стратегического единства, портфель проектов высшего учебного заведения, инвариантные показатели, способ отбора

Instrument of selection projects to the higher educational institutions' project portfolio is proposed, grounding at the strategic unity conception. The sensitiveness of the integral index concerning entrance indexes changers is searched

Key words: strategic unity conception, the higher educational institution's project portfolio, invariant indexes, selection instrument

ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ЗАСІБ ВІДБОРУ ПРОЕКТІВ У ПОРТФЕЛЬ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ЄДНОСТІ

О. П. Коляда

Проректор зі стратегії розвитку
Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«України»
вул. Хорива 1, г. м. Київ, Україна
Контактний тел. (044) 428-80-13

Постановка завдання

Динамічні зміни внутрішнього та зовнішнього середовища вищого навчального закладу призводять до необхідності застосування сучасних підходів до управління. Однією з таких методологій є концепція стратегічної єдності [1]. Перевагою цієї концепції є спрямування діяльності організації на реалізацію такого портфелю проектів, який узгоджується із сукупністю цілей організації (стратегічними, тактичними, операційними) та дозволяє підвищити ефективність бізнесу і створити відповідні цінності [2, с. 47].

Такий управлінський підхід доцільно застосовувати для вищих навчальних закладів як суб'єктів господарювання, які сьогодні вимушені діяти в умовах постійних змін та кризових явищ у зовнішньому середовищі.

Відбір проектів у портфель вищого навчального закладу в рамках концепції стратегічної єдності потребує розробки відповідного інструментарію, який на сьогодні відсутній у теорії та практиці управління стратегічним портфелем проектів вищого навчального закладу. Авторів не відомі існуючі системи оцінки діяльності соціально-економічних систем або суб'єк-

тів господарювання, які б дозволили реалізувати цю концепцію.

Аналіз останніх досліджень

В роботі [3] побудовано модель діяльності вищого навчального закладу, що базується на концепції стратегічної єдності. Ця модель є основою проектно-орієнтованого управління діяльністю вищого навчального закладу, який реалізує чотири функціональні види діяльності: господарську, освітню, методичну і наукову.

В роботі [4] розроблений підхід до опису стратегій розвитку будь-якої соціально-економічної системи на основі методу інваріантних показників. Оцінка діяльності будь-якого суб'єкту господарювання ґрунтується на сукупності статистичних показників. Кожен із цих показників має ознаки, що характеризують діяльність суб'єкта господарювання в аспектах: функціонально-предметному, процесно-результативному, операційно-стратегічному.

Наявність таких ознак дала можливість запропонувати підхід перебудови базової моделі представлення статистичних показників діяльності суб'єкта

господарювання шляхом виділення на верхньому рівні ознаки стратегічної та операційної діяльності. Це, у свою чергу, дозволяє використовувати перебудовану модель для оцінки проектів при їх відборі у портфель у рамках концепції стратегічної єдності, в тому числі і для вищих навчальних закладів.

Мета статті

Практична реалізація такого підходу потребує розробки інструментального засобу відбору проектів у портфель вищого навчального закладу. Вирішення цього завдання і є метою даної статті.

Основна частина дослідження

У відповідності до базової моделі представлення статистичних показників діяльності будь-якої соціально-економічної системи (рис. 1, [4]) нижній рівень дерева містить два показники на кожній гілці.

Такої кількості показників цілком достатньо для оцінки діяльності вищого навчального закладу при наявності чотирьох елементів на функціональному рівні.

Для оцінки проектів за методом інваріантних показників розроблено інструментальний засіб у Microsoft Excel. Показники (32 показники) вхідного

(нижнього) рівня задаються за будь-якою бальною шкалою, наприклад від 0 до 1. Тобто перед використанням програмного засобу натуральні значення вхідних показників повинні бути переведені у бальні за допомогою будь-якого методу (багатокритеріальних шкал [5], теорії нечітких множин [6] і т. ін.).

Процедура оцінки передбачає розрахунок значення інтегрального показника у відповідності до мети оцінки за рівнем: функціонально-предметним; процесно-результативним; операційно-стратегічним (рис. 2).

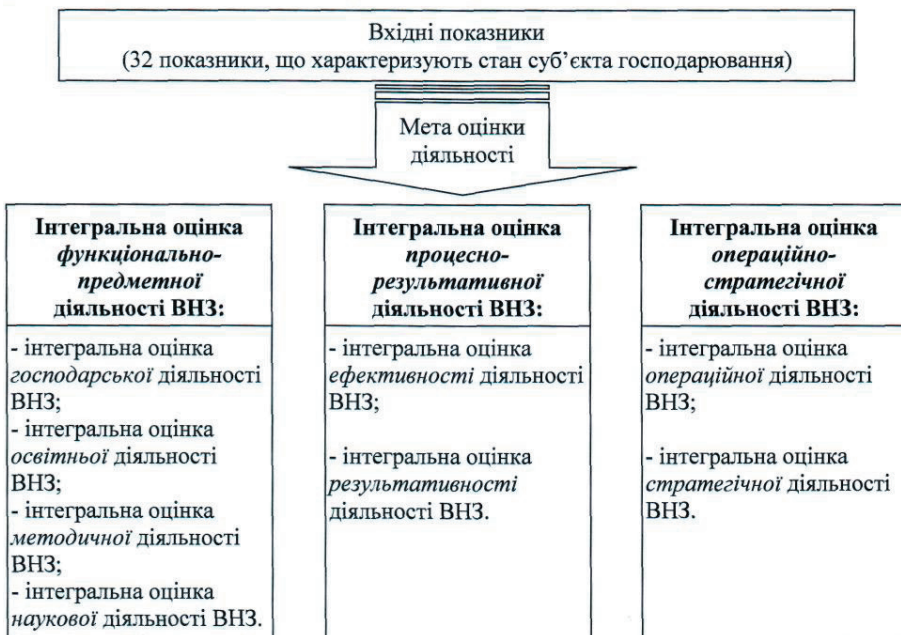

Рис. 2. Система інтегральних оцінок діяльності вищого навчального закладу у відповідності до методу інваріантних показників

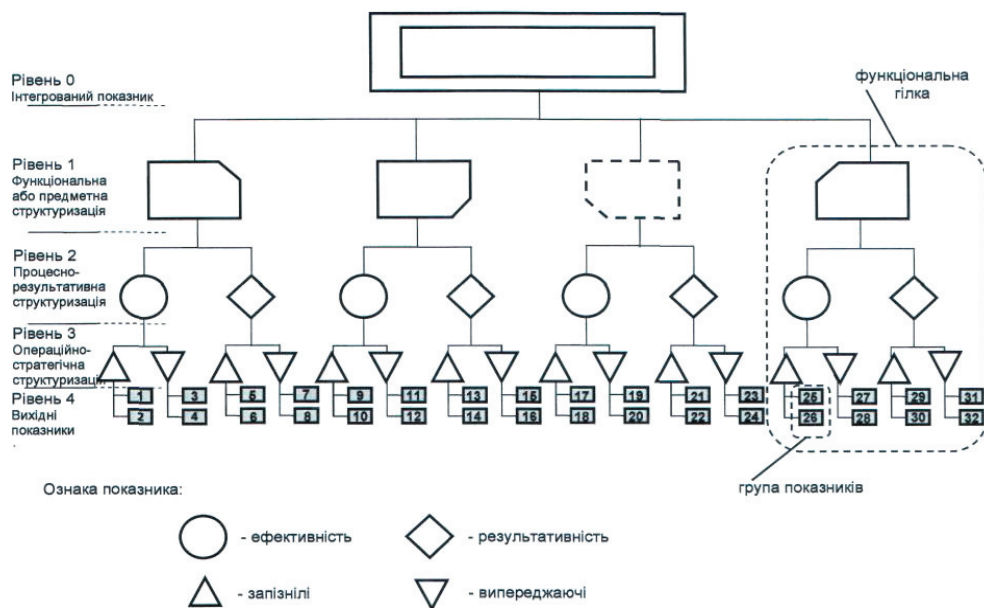

Рис. 1. Базова модель дерева показників суб'єкта господарювання

Під час оцінки модель дерева показників суб'єкта господарювання (див. рис. 1) трансформується у залежності від мети оцінки. Причому зберігається принцип системності оцінки завдяки варіюванню вагових коефіцієнтів у відповідності до принципу Парето [4].

За умови використання шкали оцінки від 0 до 1 для показників вхідного рівня був проведений аналіз чуттєвості методу інваріантних показників. Дослідження показали, що при зміні на 10% одного із 32 показників, система оцінки реагує зміною на $\pm 0,3\%$ загального інтегрального показника, а

інтегральні показники за відповідними ознаками змінюються на $\pm 0,5\%$. Такий результат дає змогу стверджувати, що для інтегрального показника, який згортає 32 показники на вході, це є достатньо чутливою реакцією.

Відхід від співвідношення Парето (20/80) до відношення 10/90 (тобто варіюванні вагових коефіцієнтів в інтервалі від 0,7 до 0,9) показав, що абсолютне значення інтегрального показника за ознакою змінюється не більш ніж, на $\pm 0,15\%$, тобто його вплив у два рази менший, ніж вплив зміни бального значення вхідного показника. Такий результат (тобто доволі низька чутливість) підтверджує доцільність та дає змогу рекомендувати використовувати принцип Парето під час визначення вагових коефіцієнтів для забезпечення системності оцінки.

Висновки

Для реалізації концепції стратегічної єдності під час відбору проектів у стратегічний портфель вищого навчального закладу на основі методу інваріантних показників розроблений спеціальний інструментальний засіб. Цей засіб дає змогу розрахувати бальну оцінку діяльності вищого навчального закладу за відповідним рівнем у цілому та конкретною ознакою рівня зокрема.

Дослідження чутливості розробленого інструменту оцінки показали наявність чутливої реакції згортання при зміні одного з 32 показників вхідного рівня та доцільність застосування принципу Парето під визначення вагових коефіцієнтів при оцінці за окремою ознакою.

Подальші дослідження у даному напрямку спрямовані на конкретизацію сутності вхідних показників оцінки та деталізації процедури переведення їх натуральних значень у бальну шкалу.

Література

1. Бенко К. Управление портфелями проектов: соответствие проектов стратегическим целям компании / Кетлин Бенко, Ф. Уоррен Мак-Фарлан ; пер. с англ. – М.: ООО «И. Д. Вильямс», 2007. – 240 с.
2. Руководство по управлению инновационными проектами и программами: т. 1, версия 1.2 / пер. на рус. язык под ред. С.Д. Бушуева. – К.: Наук, світ, 2009. – 173 с.
3. Коляда О.П. Проектно-ориентированная формализация стратегического компонента функциональной деятельности высшего учебного заведения / О.П. Коляда // Управління проектами та розвиток виробництва: 36. наук. пр. – Луганськ: вид-во СЛУ ім. В.Даля, 2008. – № 3(27). – С. 81-87.
4. Рач В.А. Метод інваріантних показників опису стратегій розвитку як інструмент формування портфелю проектів / В.А. Рач, О.П. Коляда, О.А. Антонян // Управління проектами та розвиток виробництва: 36. наук. пр. -Луганськ: вид-во СЛУ ім. В.Даля, 2009. – № 2(30). – С 91-101.
5. Рач О.Н. К построению зависимостей критериальных показателей, используемых при принятии решений / О.Н. Рач // Вісник Східноукраїнського національного університету. – 1998. – №6. – С. 102-105.
6. Дилигенский Н.В. Нечеткое моделирование и многокритериальная оптимизация производственных систем в условиях неопределенности: технология, экономика, экология / Н.В. Дилигенский, Л.Г. Дымова, П.В. Севастьянов. – М.: «Издательство «Машиностроение – 1», 2004. – 342 с.